

Literatura

- COHRS, A., 1953: Beiträge zur Flora des nordadriatischen Küstenlandes. Feddes Repert. (Berlin) 56 (1): 66–96.
- DAKSKOBLER, I., 1995: Rastlinstvo Zelenega (Zel) potoka v dolini Idrije. Proteus (Ljubljana) 57 (5): 171–178.
- DAKSKOBLER, I., 1999: Gozdna vegetacija Zelenega potoka v dolini Idrije (zahodna Slovenija). Razprave 4. razreda SAZU (Ljubljana) 40 (7): 103–194.
- MEZZENA, R., 1953–54: Distribuzione stazionale delle *Liliaceae* nella Venezia Giulia. Boll. Soc. Adriat. Sci. Nat. Trieste, 67: 1–61, Trieste.
- MEZZENA, R., 1986: L'erbario di Carlo Zirnich (Ziri). Atti Mus. civ. Stor. nat. Trieste 38 (1): 1–519, Trieste.
- POLDINI, L. (s sodelovanjem G. Oriolo & M. Vidali), 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda Parchi e Foreste Regionali & Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Udine. 529 pp.

IGOR DAKSKOBLER, GREGOR PODGORNIK & ZORAN ZAVRTANIK

75. *Saxifraga tridactylites* L.

Nova nahajališča v Zgornjem Posočju in v nekaterih drugih delih zahodne Slovenije New localities in the Upper Soča Valley and in some other areas of western Slovenia

9646/4 (UTM UM83) Slovenija: Zgornje Posočje, Žaga, betonski zid ob cesti (med odcepom za mejni prehod Učja in mostom čez Učjo), okoli 350 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 7. 5. 2006, delovni herbarij ZRC SAZU.

9647/4 (UTM UM93) Slovenija: Zgornje Posočje, vas Soča, skale na desnem bregu Soče, na koncu njenih korit pod cesto v Lepeno, okoli 440 m n. m.; na več krajih v dolini Lepene, npr. na levem bregu Lepenjice, na suhozidu nasproti domačije Žvan (okoli 460 m n. m.) in na istem bregu Lepenjice, na suhozidu ob novi cesti pod zaselkom Na Logu (blizu domačije Kavšč), okoli 500 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 4. 5. 2006, delovni herbarij ZRC SAZU.

9747/4 (UTM UM92) Slovenija: Zgornje Posočje, obcestni zid, ob cesti Kobarid-Ladra, pod Ladrskim vrhom, okoli 210 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 17. 4. 2003, delovni herbarij ZRC SAZU.

9748/1 (UTM VM02) Slovenija: Zgornje Posočje, dolina Tolminke, pl. Prode, kamnito travišče, okoli 540 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 25. 5. 2004, delovni herbarij ZRC SAZU.

9748/3 (UTM VM02) Slovenija: Zgornje Posočje, planina Polog, pri bunkerjih v smeri Tolminke, okoli 440 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 25. 7. 2004, delovni herbarij ZRC SAZU.

9848/1 (UTM UM91) Slovenija: Zgornje Posočje, greben Kolovrata nad dolino Kamnice, kamnito rastišče pri vojaških rovih iz 1. svetovne vojne, okoli 950 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 26. 5. 2004, delovni herbarij ZRC SAZU.

Triprsti kamnokreč je evropska in jugozahodnoazijska vrsta (AESCHIMANN & al. 2004: 718). V Evropi je najbolj razširjen v njenem submediteranskem in deloma subatlantskem delu (POLDINI 1991: 675, OBERDORFER 1983: 490). V Sloveniji je bolj ali manj pogost po celotnem ozemlju (JOGAN & al. 2001: 341), vendar je bilo prav v Posočju, če upoštevamo arealno karto v Gradivu, doslej znano razmeroma malo nahajališč. V tej karti je v alpskem delu Posočja označen le kvadrant 9647/2. V tem kvadrantu smo triprsti kamnokreč popisali maja 2005 v Klužah, na obrambnem zidu trdnjave, nad sotesko Koritnice. Tudi nova nahajališča v Zgornjem Posočju so na precej podobnih rastiščih, na zidovih (večkrat suhozid, pri Žagi betonski zid) ali na kamnitih, gruščnatih ali peščenih tleh.

Pred kratkim (DAKSKOBLER 2005: 11) smo opozorili na združbotvorno pojavljanje te vrste na železniški postaji Podbrdo (**9749/4**). V zelo podobnih združbah ob tirih smo v letu 2006 triprsti kamnokreč popisali še na naslednjih železniških postajah t. i. Bohinjske proge (vse det. I. Dakskobler): v Hudajužni (**9849/2**), na Grahovem ob Bači (**9849/1**), v Klavžah (železniška postaja Podmelec – **9848/2**), na Postaji (žel. postaja Most na Soči – **9848/4**), v Avčah (**9848/3**), v Kanalu ter Anhovem (oboje **9947/2**) in v Plavah (**9947/4**). Zanimivo je, da se, potrjeno vsaj na vseh postajah v Baški dolini, v jesenskem času na teh rastiščih razvijejo povsem druge združbe, z vrstami kot so mdr. *Eragrostis minor*, *Euphorbia nutans*, *Panicum capillare*, *Setaria pumila* idr. V Srednjem Posočju in na Banjšicah so nam znana nahajališča v vasi Grudnica (severni rob Banjške planote – 9848/4: suhozid pri Dovškarju, okoli 840 m n. m., suhozid ob cesti od Pošleja proti domačiji Griva, 750 m n. m.), v Gorenjem Lokovcu (pri domačiji Griva, še 9848/4), v Srednjem Lokovcu (9948/4, na zidovih blizu cerkve – leg. B. Anderle & I. Dakskobler, 2005), na peščenih tleh ob cesti Kal nad Kanalom – Vrhavč, nad Kalom nad Kanalom – **9948/1** (leg. & det. B. Vreš & I. Dakskobler, junij 2002), na planoti med Jelenkom in Rebrom na robu Banjšic, kamnit kolovoz, okoli 700 m n. m. – **9947/2**), na Sabotinu, blizu poti na obojni strani grebena, na grušču, okoli 540 m n. m. – **0047/2** ter v Šempetru pri Gorici, ob pločniku pri bolnici – **0047/4**. V oz. nad dolini Idrijce smo to vrsto popisali v Šebreljah (kamniti zid med Dolenjo in Srednjo vasjo, **9849/4**), v Policah (peščeno rastišče na travniku pod cerkvijo sv. Marije, **9849/3**) in v Dolenji Trebuši, nad dolino Hotenje, pri domačiji V Robeh, 860 m n. m., **9949/1**.

Na južnem robu Trnovskega gozda so nam znana nahajališča na Sinjem vrhu, okoli 950 m n. n. (**0049/4** – leg. & det. I. Dakskobler, 16. 5. 2002), na Podrti gori, okoli 900 m n. m. – redko v sončnem skalovju (v večjih skalnih razpokah in na policah) in na kamnitih travnikih ter na bližnji Sončnici, okoli 850 m n. m., na zaraščajočih meliščih z drobnim gruščem – oboje **0149/2**, leg. & det. J. Peljhan, marec 2005, avtorjev herbarij. V Vipavski dolini, ob vznožju Nanosa, smo triprsti kamnokreč popisali pod Gradiško Turo, v delno zasenčenem, krušljivem

skalovju pri vstopu v plezalno smer Steber, okoli 250 m n. m. – 0149/4. Leg. & det. J. Peljhan, april 2005, avtorjev herbarij.

Na Krasu smo ga opazili v Opatjem selu (0147/2), v Pliskovici (0248/2) ter v Grižah (0249/2) in Škocjanskih jamah (0349/2). Poudarjeno so označeni kvadranti, ki še niso navedeni v arealni karti (JOGAN & al. 2001: 341).

Saxifraga tridactylites je značilna vrsta zveze toploljubnih inicialnih združb na karbonatnih peščeno-gruščnatih površinah iz zveze *Alyssso alyssoides-Sedion albi* Oberd. & T. Müller in T. Müller 1961 (MUCINA & KOLBEK 1993: 512, AESCHIMANN & al. 2004: 718). V združbi *Alyssso-Sedetum albi* Oberd. & T. Müller in T. Müller 1961 jo je, tudi na slovenskem Krasu, popisal POLDINI (1989: 142). Po tem kamnokreču se imenuje asociacija *Saxifraga tridactylito-Poetum compressae* (Kreh 1945) Géhu & Leriq 1957, katere sestoji so najbolj pogosti na zidovih, prav tako se pojavljajo na železniških postajah, tudi na gramozu med železniškimi tiri (MUCINA & KOLBEK 1993: 514). To asociacijo sta na železniški postaji v Kranju ugotovila ŠILC & P. KOŠIR (2006), čeprav sta večno sestojev opredelila le kot združbo z vrsto *Saxifraga tridactylites* (saj v njih vrsta *Poa compressa* ne uspeva). Najbrž bi lahko v ta dva sintaksona uvrstili tudi sestoje triprstega kamnokreča na železniških postajah na progi Podbrdo – Nova Gorica. Obravnavana vrsta se lahko pojavlja tudi v drugačnih, bolj naravnih združbah (v našem primeru so to rastišča na južnem robu Trnovskega gozda in Nanosa nad Vipavsko dolino ter v koritih Soče pri vasi Soča in na planini Prode v dolini Tolminke, čeprav je tudi na njih opazen človekov vpliv). V naravnih združbah jo v ostenjih Velike peči (9955/4) omenja ACCETTO (2004: 14). Kot zanimivost naj navedemo še terofitsko združbo *Saxifraga tridactyliti-Hornungietum petraeae* Izco 1974, ki jo je na Hvaru na Hrvaškem našel TRINAJSTIĆ (2005).

Literatura

- ACCETTO, M., 2004: Floristična opazovanja v desetih ostenjih vzhodne polovice predalpskega in deloma preddinarskega sveta Slovenije. Razprave 4. razreda SAZU (Ljubljana) 45–2: 5–36.
- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 1: *Lycopodiaceae–Apiaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1159 pp.
- DAKSKOBLER, I., 2005: Rastlinstvo in rastje (flora in vegetacija) Baške doline (zahodna Slovenija). Razprave 4. razreda SAZU (Ljubljana) 46–2: 5–59.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJSEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MUCINA, L. & J. KOLBEK, 1993: *Koelerio-Corynephoretea*. In: L. Mucina, G. Grabherr & T. Ellmayer (eds.): Die Pflanzengesellschaften Österreichs. Teil I Anthropogene Vegetation. Gustav Fischer Verlag, Jena – Stuttgart – New York. pp. 494–521.
- ÖBERDORFER, E., 1983: Pflanzensoziologische Exkursionsflora. 5. Aufl. Eugen Ulmer, Stuttgart. 1015 pp.
- POLDINI, L., 1989: La vegetazione del Carso isontino e triestino. Ed. Lint, Trieste. 313 pp.

- ŠILC, U. & P. KOŠIR, 2006: Synanthropic vegetation of the city of Kranj (central Slovenia). *Hacquetia* (Ljubljana) 5 (2): 213-231.
- TRINAJSTIĆ, I., 2005: Ass. *Saxifraga tridactyliti-Hornungietum petraeae* Izco 1974 (*Trachynion distachyae*) in the vegetation of Croatia. *Natura Croat.* (Zagreb) 14 (2): 155-158.

IGOR DAKSKOBLER & JERNEJ PELJHAN

76. *Trichophorum alpinum* (L.) Pers.

Novo nahajališče ranljive vrste v zahodni Sloveniji, prvo v porečju reke Soče.
New locality of vulnerable species in western Slovenia, the first in the Soča river basin.

9949/3 (UTM VL19) Slovenija: Vojskarska planota, Vojsko, na desnem bregu potoka Gačnik, vzhodno, oz. gorvodno od domačije Na Pustoti, mokrotni travnik, že precej zarasel z navadnim trstom (*Phragmites australis*), glinavec, meljevec in roženec (trias), 930 m n.m. Leg. & det. I. Zelnik & I. Dakskobler, 21. 7. 2006, delovni herbarij ZRC SAZU.

Alpski mavček je ranljiva vrsta slovenske flore, ki raste v močvirjih in na mokrotnih travnikih, predvsem v montanskem pasu, raztreseno v vseh fitogeografskih območjih, razen v submediteranskem (MARTINČIČ 1999: 688). Isti avtor (MARTINČIČ 1996: 128) ga uvršča v skupino minerotrofnih nizkobarjanskih vrst, ki uspevajo na zmerno vlažni podlagi, ki vsebuje precej organskih snovi. KOČJAN (2001) meni, da se je pri nas ohranil predvsem na visokih barjih Pokljuke in Pohorja, manj nahajališč pa je na nizkih barjih, kjer je pogosto že izginil. Martinčič (2006, v pismu) se temu mnenju ne pridružuje v celoti, saj po njegovih spoznanjih na visokih barjih uspeva le izjemoma oz. redko (npr. na Šijcu), pač pa le na mineralno bogatem obrobju visokih barij. Karto njegove razširjenosti v Sloveniji so izdelali T. WRABER & SKOBERNE (1989: 318) ter JOGAN & al. (2001: 385), kasneje je novo nahajališče v Zgornji Savinjski dolini (pod Pavličevim sedlom) objavil MARTINČIČ (2002). V obeh kartah ni označenih nahajališč v porečju Soče, katerega del je tudi potok Gačnik (Gačnik se izliva v Trebušico, ta pa v Idrijo).

Alpski mavček smo popisali v združbi z naslednjo vrstno sestavo:

Phragmites australis 4.3, *Molinia caerulea* subsp. *caerulea* 4.3, *Trichophorum alpinum* 1.3, *Carex echinata* 1.2, *C. elata* 1.3, *C. lepidocarpa* 1.2, *C. panicea* 1.2, *C. paniculata* +.3, *Cirsium palustre* 1.2, *Epipactis palustris* 1.1, *Eriophorum latifolium* +.2, *Valeriana dioica* +.2, *Galium mollugo* +.2, *Potentilla erecta* +.2 in *Gymnadenia conopsea* +.

Povirni, ravninski del porečja potoka Gačnika (preden se ta pod domačijo Gačnik v številnih slapovih spusti v strmo, padajočo grapo), na meji med Vojskim in Gorenjo Trebušo, ima svojstveno rastje. V njem se prepletajo nizkobarjanske združbe iz reda *Caricetalia*